

Tavaraliikenne rautateillä 2007 alkaen

Liikenne- ja viestintäministeriö

**Ratahallinto-
keskus**

**Rautatie-
virasto**

Radanpidon ja liikennöinnin yritykset

Tavaraliikenne avautuu kilpailulle

1.1.2007 alkaen

Rautatielaki 555/2006

Käsiteltyjä aiheita

- Toimijat tavaraliikenteessä
- Rataverkolle pääsy
- Ratakapasiteetin eli rataverkon käyttöluvan hakeminen
- Ratamaksut
- Verkkoselostus
- Rataverkko

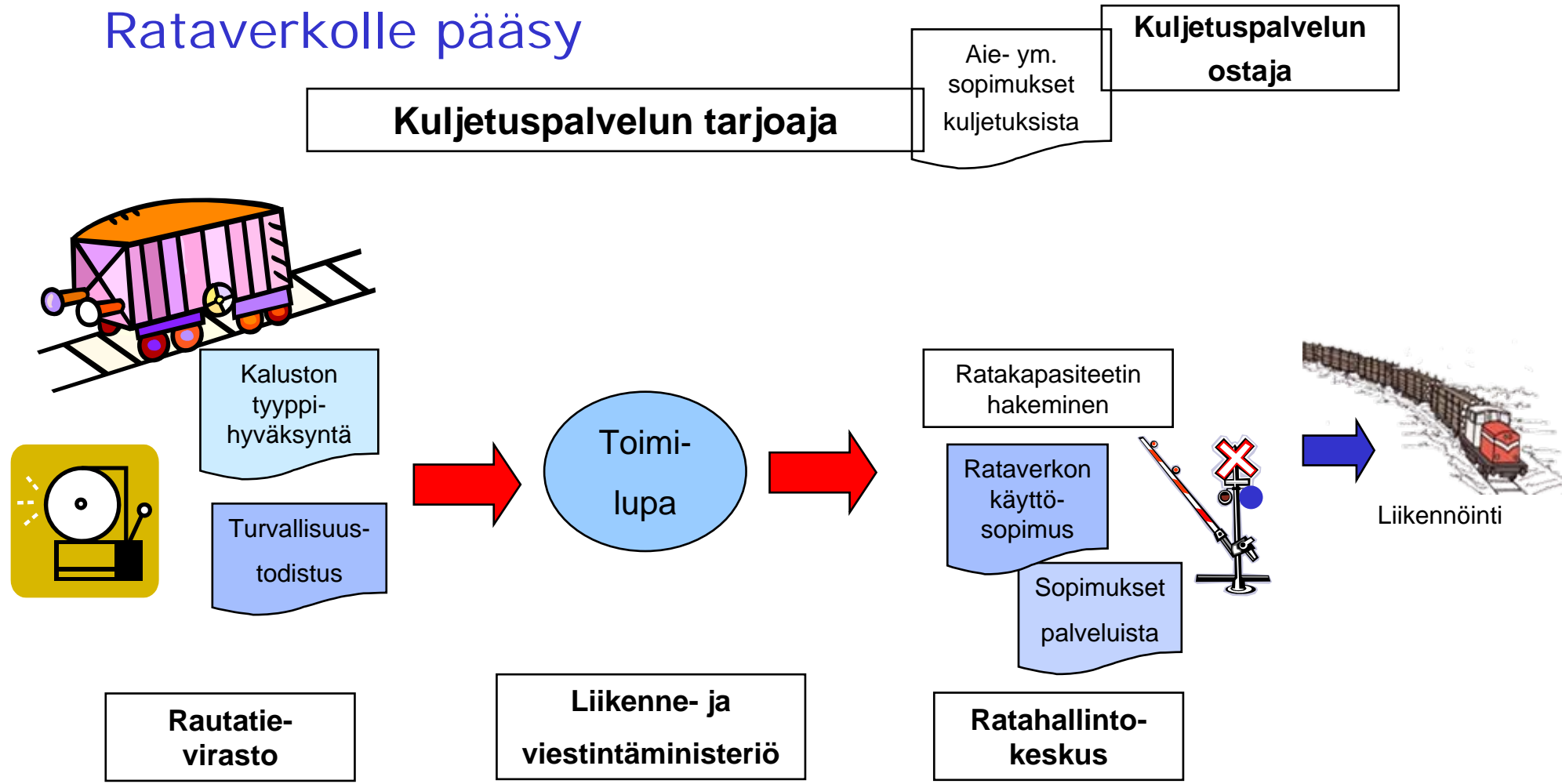
Toimijat tavaraliikenteessä

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

– Toimilupa

- **RATAHALLINTOKESKUS**
 - *On rataverkon haltija*
 - *Huolehtii rataverkon käytettävyydestä*
 - *Jakaa ratakapasiteetin*
- **RAUTATIEVIRASTO**
 - *Huolehtii liikenteen turvallisuudesta*
 - *Tavoitteena varma ja turvallinen yhteentoimivuus Euroopan alueella*
 - *Hyväksyy käytettävän kaluston*
 - *Antaa turvallisuustodistukset*
 - *Liikenne-, kalusto- ym. määräykset*
- **YRITYKSET**
 - *Oy VR-Rata Ab tarjoaa ylläpito- ja rakennuspalveluita*
 - *VR Osakeyhtiö hoitaa henkilöliikenteen ja Suomen ja Venäjän välisen yhdysliikenteen sekä (VR-Cargo) tarjoaa tavaraliikennepalveluja*
 - *KILPAILEVIA palvelutarjoajia voi tulla markkinoille*

Rataverkolle pääsy

Tavaraliikenneluvan ehdot

1. Rautatielain mukainen toimilupa – **Liikenne- ja viestintäministeriöltä**
 - tai vastaava Euroopan talousalueelle myönnetty lupa
2. Turvallisuustodistus ja kaluston tyyppihyväksyntä - **Rautatievirastolta**
3. Yrityksellä on käytettävissään ratakapasiteettia – **Ratahallintokeskukselta**
4. Rataverkon käyttösopimus - **Ratahallintokeskukselta**

Huom.

Lupaa hakee kuljetuspalvelun suorittaja, ei kuljetusten tarvitsija, kuten metsäteollisuusyritys

Toimiluvan edellytykset

❖ Haetaan liikenne- ja viestintäministeriöltä

1. Päätoimisesti, hallinnassaan olevalla kalustolla, harjoittaa liikennettä tai vetovoimapalveluja
2. Rautatieviraston antama tai hyväksymä turvallisuustodistus
3. Hyvämaineisuus, ammatillinen pätevyys
4. Vakavaraisuus velvoitteiden ja sitoumusten täyttämiseksi
5. Riittävä vastuuvakuutus tai vastaava järjestely
6. Luvan ehtojen täytyminen tarkistetaan joka 5. vuosi

Turvallisuustodistuksen edellytykset

1. Turvallisuusjohtamisjärjestelmä, jolla varmistetaan säännösten ja määräysten noudattaminen
2. Liikenneturvallisuudesta vastaava johto ja henkilöstö on pätevää ja ammatillisesti koulutettua
3. Liikkuva kalusto täyttää vaatimukset ja huolto ja kunnossapito on järjestetty asianmukaisesti
4. Riittävä vakuutus tai muu järjestely toiselle aiheutuneen vahingon varalle
5. Onnettomuuksiin varautuminen ja tutkinta
6. Riskien kartoitus ja arviointi

Turvallisuustodistus voidaan myöntää koko rataverkolle tai yksittäisille reiteille

Ammatillinen pätevyys

- Tiedot ja kokemus hakemuksen edellyttämässä laajuudessa
- Turvallisuudesta vastaavalla henkilökunnalla on tehtävän edellyttämä pätevyys
- Hakija voi taata korkean turvallisuustason henkilöstönsä, kalustonsa ja organisaationsa osalta

- Uuden yrityksen on vaikea saada ammattitaitoista työvoimaa
- Kuka hoitaa koulutuksen, veturinkuljettajat, liikenneturvallisuus ym?
- VR on itse kehittänyt koulutusjärjestelmän
- VR Koulutuskeskuksen aseman uudelleen järjestäminen –työryhmä 15.2. – 22.12.2006, Liikenne- ja viestintäministeriö

Kaluston tyyppihyväksyntä

- Hyväksyntä kuuluu Rautatievirastolle (www.rvi.fi)
- Liikkuvan kaluston on täytettävä Suomen lainsäädännön mukaiset vaatimukset (Liikkuvan kaluston tekniset määräykset ja ohjeet 23.6.2006)
- Vaatimukset toteuttavat EU:n rautatiejärjestelmän yhteentoimivuuden tavoitteita
- Rautatievirasto antaa täydentäviä määräyksiä

- Kaluston saatavuus ja sopivuus Suomen rataverkolle?
- Huollon järjestäminen?
- Alalle tulon kynnys

Ratakapasiteetin hakeminen

- ❖ Ratahallintokeskus jakaa ratakapasiteetin
- ❖ Rautatielaki, asetus rautatieliikenteen aikataulukaudesta ja ratakapasiteetin hakemisesta, Verkkoselostus 2007, 2008
- Ratakapasiteetti on tietyn rataosan tai reitin välityskyky
 - Käytännössä sitä, kuinka monta junaa reitillä voi liikennöidä
- Ratakapasiteetin jakaminen = Ratahallintokeskus myöntää oikeuden käyttää rautatietä tietyinä aikana
- Haetaan aikataulukausittain
 - Aikataulukausi (vuosi) alkaa joulukuun 2. viikonvaihteessa
- Haku aika 12 – 8 kuukautta ennen aikataulukauden alkua
 - Lisäksi säännöllisen liikenteen muutosajankohtina (tammikuun toinen ja kesäkuussa koulutyön päättymistä seuraava viikonvaihte)
 - Ja kiireellisenä tilapäiseen tarpeeseen
 - Säännöllisen liikenteen haku aika 6 - 4 kk ennen liikenteen alkua

Ratakapasiteettiehdotus ja yhteensovitus

- Hakemuksessa esitetään junakohtaisesti liikennöinnin aikataulu
- Tai ajoitus voidaan jättää ratakapasiteettipäätöksessä määriteltäväksi
- Ratahallintokeskukselta ratakapasiteetin jakoehdotus (laissa aikatauluehdotus) 4 kk hakuajan päättymisestä
- Ehdotusta seuraa noin kuukauden lausuntoaika ennen vahvistamista
- Jos samaa ratakapasiteettia hakee usea hakija, kapasiteetin jako pyritään sovittelemaan
- Hakemukset voidaan asettaa tärkeysjärjestykseen: liikennejärjestelmään kuuluva henkilöliikenne, nopea henkilöliikenne, teollisuuden prosesseihin sidottu kuljetus jne.
- Ratakapasiteetti on jaettava tasapuolisin ja syrjimättömin perustein
- Ratakapasiteetti voidaan peruuttaa, jos sitä käytetään 30 vuorokauden aikana vähemmän kuin 80 % aiotusta

Ratakapasiteetin 2007 haku

- Määräaikaan mennessä ratakapasiteettia haki VR Osakeyhtiö
- Ratakapasiteetti on myönnetty hakemuksen mukaisesti
- Virolainen AS Spacecom on jättänyt toimilupahakemuksen
 - Yhtiöllä on Euroopan talousalueelle (Virossa) myönnetty toimilupa ja turvallisuustodistus
 - Yhtiön hakemusta ei sinällään hyväksytty ja lisäselvityksiä odotetaan
 - AS Spacecom on Venäjän suurimman yksityisen rautatieyhtiön, Severstaltrans'in tytäryhtiö
 - Yhtiöllä on runsaasti omaa junakalustoa ja mm. veturitehdas Latviassa
 - Yhtiö kuuluu Venäjän suurimpaan teräskonserniin, Severstal'iin
 - Yhtiön ensimmäinen tavoite onkin kuljettaa emoyhtiön rautamalmia Kostamuksesta Kokkolaan
 - Yhtiön nykyiset veturit eivät täytä Suomen ympäristövaatimuksia
 - Yhtiö hakee parhaillaan toimilupaa myös Liettuaan

Rataverkon käyttösopimus

- ❖ Sopimus tehdään Ratahallintokeskuksen kanssa
- Rataverkon käyttösopimus ja sopimus muista palveluista
- Muita palveluja, jotka sisältyvät ratamaksuun, ovat
 - järjestelyratapihojen
 - seisontaraiteiden
 - muiden raiteistojen ja
 - liikenteenohjauspalveluiden käyttö
- Sopimus tehdään kutakin aikataulukautta varten erikseen
 - Muutokset kauden aikana mahdollisia, esimerkiksi jos kapasiteetin jakoa muutetaan

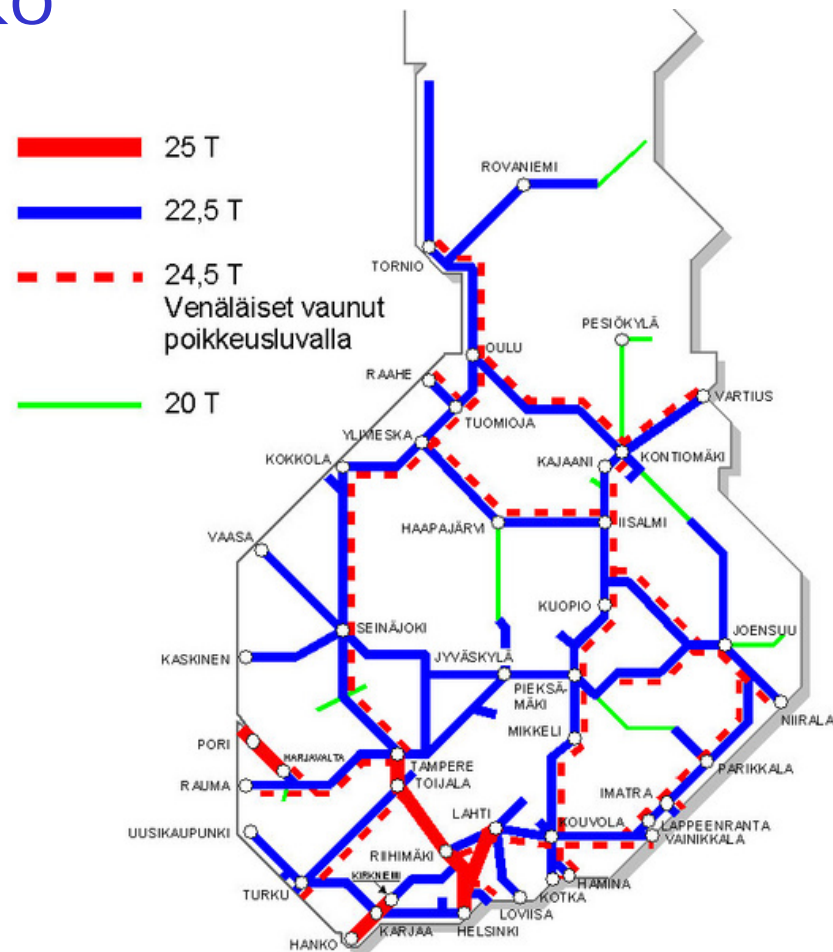
Ratamaksu ja ratavero

- ❖ Ratahallintokeskus perii ratamaksua ja rataveroa
- Tavaraliikenteen ratamaksu 0,1227 snt/bruttotonnikilometri
- Ratavero on
 - Sähkövetoisessa liikennöinnissä 0,05 snt/bruttotonnikilometri
 - Dieselvetoisessa liikennöinnissä 0,10 snt/bruttotonnikilometri
- Lisäksi rataosalla Kerava – Lahti investointivero 0,50 snt/bruttotonnikilometri

- Esimerkki: junalasti puutavaraa: 1200 m³ eli 1 000 t, kalusto 440 t, matka 250 km
 - 470 000 tkm * (0,1227 + 0,10) = 1 046,69 € **(sis. tyhjänä ja kuormattuna ajot)**

Rataverkko

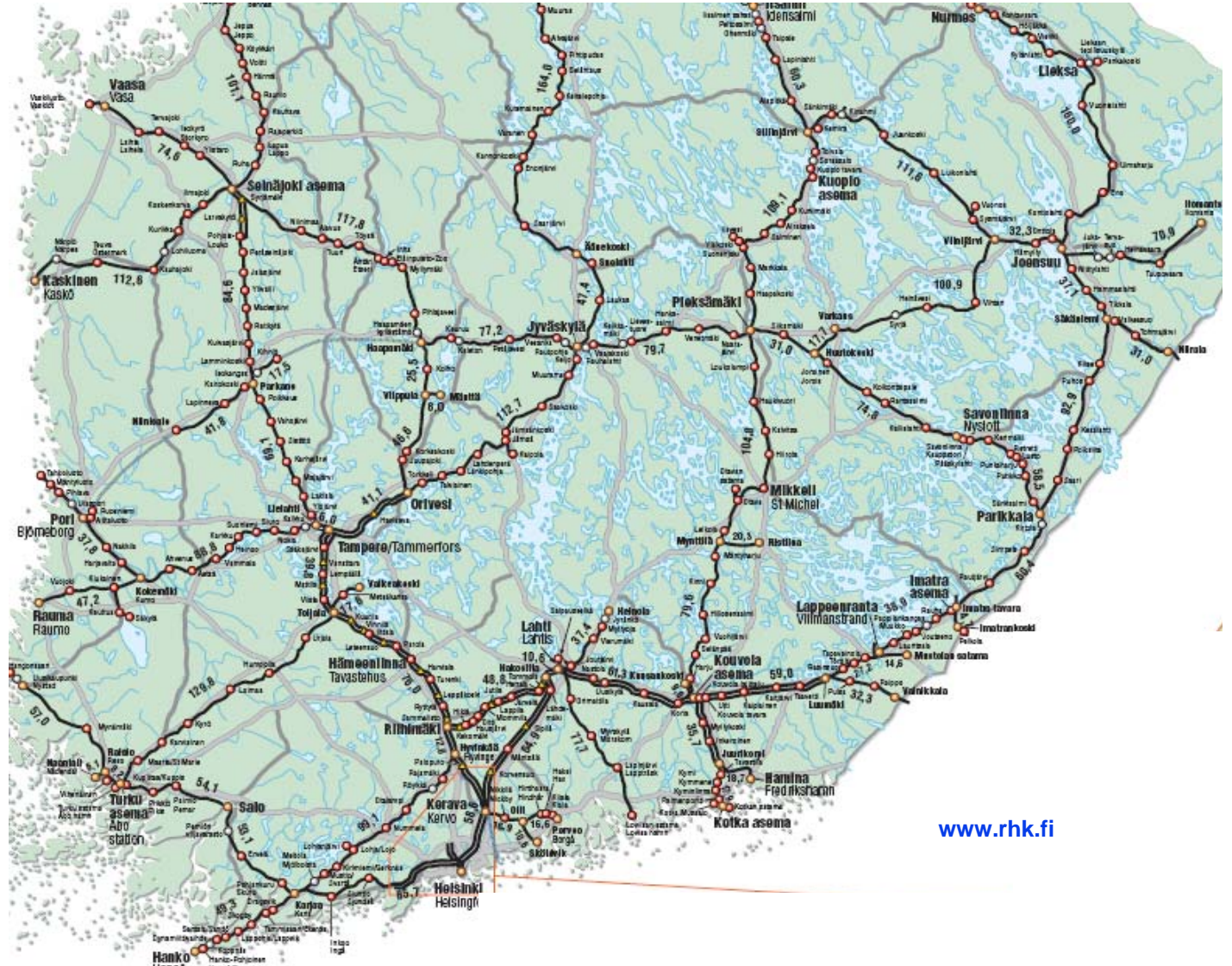
- ❖ Ratahallintokeskus
- ❖ Rataverkkoselostus 2007
- Verkkoselostus julkaistaan 12 kk ennen aikataulukauden vaihtumista
- Rataverkko 5 741 km
- Sähköistetty 2 619 km
- Suurin sallittu akselipaino yleensä 22,5 t
- Koko rataverkolla suurin sallittu liikkuvan kaluston metripaino on 8,0 t/m

www.rhk.fi

Tuloskalvosarja

Suomen Rataverkko

www.rhk.fi

Suomen Rataverkko

www.rhk.fi